

WACŁAW SZPARAGA

1. [Dane osobiste:]

Kapral Wacław Szparaga, ur. 23 grudnia 1911 r., rolnik, kawaler.

2. [Data i okoliczności aresztowania:]

Zostałem aresztowany wraz z rodziną 10 lutego 1940 r. Przyszło dwóch żołnierzy sowieckich z karabinami aresztować nas. Dali 15 min na ubieranie się i ładowanie, nie dali nic ze sobą wziąć, mówiąc, że tam wszystko będzie. Zabrali nas na furmankę, zawieźli do majątku i przez cały dzień zwozili jeszcze innych aresztowanych, a nocą powieźli nas na stację Kosów Poleski, tam załadowali nas do wagonów i trzymali dwa dni na stacji. Nikogo z wagonów nie wypuszczali. Po dwóch dniach odjechaliśmy. W podróży dawali nam ciepłą zupę raz na trzy dni. Wieźli nas dwa tygodnie.

3. [Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:]

Obłast archangielska, posiołek Wodopad, rejon plesiecki. Pracowałem na zwałce lasu.

4. [Opis obozu, więzienia:]

Posiołek był wybudowany w lesie, mieszkaliśmy w barakach. Większa rodzina mieszkała jedna w mieszkaniu, mniejsze rodziny po dwie.

5. [Skład więźniów, jeńców, zesłańców:]

Na posiołku było nas do 300 osób, zesłańców narodowości polskiej.

6. [Życie w obozie, więzieniu:]

Życie na zsyłce było bardzo trudne. Pracowaliśmy od świtu do ciemna, nie mieliśmy żadnego swojego święta polskiego, a musieliśmy świętować ich święta jak 1 Maja, *Oktiabrskaja* i inne. Dla robotników dawali po 200 g chleba i zupa na obiad, a dla niepracujących dawali 40 g chleba dziennie i zupę jedną, która kosztowała sześć kopiejek. Dużo ludzi puchło i umierali z głodu. Pomarli na posiołku Wodopad: Franciszek Szparaga, Tomasz Gołda, Stanisław Drązek, Jan Majduch i wielu innych, których nie pamiętam.

7. [Stosunek władz NKWD do Polaków:]

NKWD stale odnosiło się do nas ze słowami, żeby zapomnieć o swojej Polsce, że Polski nie ma i nie będzie, że nigdy nie powrócimy do swojego kraju.

8. [Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:]

Pomoc lekarska była niedobra. Wtedy uważali za chorego, jak już chorego [trzeba wieźć] furmanką, a jak sam zaszedł, to mówili, że jest zdrow i że jest *wredritiel*, że nie chce pracować.

9. [Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?]

Łączności z krajem i rodziną nie miałem żadnej.

10. [Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?]

Zostałem zwolniony 23 grudnia 1941 r. i zacząłem kierować się, żeby dostać się do polskiej armii. Zgłaszałem się do *wojenkomatu* w Plisieeku [Plesiecku] o jakieś wskazówki. Odpowiedzieli, że nie ma żadnych zapotrzebowań do polskiej armii, więc udałem się na swoją rękę i dostałem się do armii w Dżałabad [Dżalalabadzie] 17 lutego 1942 r.

11. O plebiscycie nic nie wiem, gdyż znajdowałem się [wtedy] na terenach okupowanych przez Niemców; w styczniu dostałem się do domu, a w lutym zostałem aresztowany i wywieziony do Rosji.